

Според сите варијанти од тајното сценарио, се очекува раселувањето на неалбанското население од Косово да биде реализирано во краток временски период, а заминувањето да биде ненадејно, така што би требало за тоа веднаш да се направат подготовките во УНХЦР и во другите "меѓународни хуманитарни организации".

Во сценариото за масовен број бегалци се очекува дека 70.000 лица би пристигнале во рок од две седмици, а 25.000 веднаш би се иселиле по објавувањето на одлуката за независност на Косово.

Пишува: Кокан СТОЈЧЕВ

Решавањето на статусот на Косово сè повеќе ги загрижува српските власти во Белград, бидејќи не само што ќе се разделат од својата духовна и културна колевка, туку ќе се соочат и со проблемот кој е поврзан со неизбежниот нов бран бегалци Срби, кои по прогласувањето на независноста на покраината директно ќе се иселат во Србија. Ова прашање неодамна го третираа неколку угледни српски и хрватски медиуми, кои се повикуваат на тајниот план на УНХЦР, кој бил нарачан и направен во текот на февруари 2006 година. Информацијата беше кусо цитирана и во неколку наши гласила, без да се направи детаљна анализа за политикото и за економското влијание на Р Македонија, која сигурно ќе претрпи значителна колатерална штета. Станува збор за многу експлицитен, сериозен и таен документ, кој го подготвувале неколку меѓународни организации, кои работат на Косово и во Србија (УНДП, УНИЦЕФ, НЈХО, Канцеларијата на ООН во Белград итн.) Зошто документот се изготвувал под превезот на најголема,

НЕАЛБАНСКОТО НАСЕЛЕНИЕ О "УМНОБОЛНИТЕ ПЛАНЕРИ"

ЕВРОКОМЕСАРОТ ХАВИЕР СОЛАНА НЕ ГО УНИШТИ СТРАВОТ НА СРБИТЕ ВО 2004 ГОДИНА

"ХУМАНИТАРЦИ "ХИТЛЕРОВ Г БЕГАЛЦИТЕ

строго доверлива природа? Имено, почени од насилните немири на Косово во 2004 година, сега меѓународните организации сакаат организирано да го дочекаат новиот бран бегалци Срби и другото неалбанско население, кое ќе се исели од татковината, без разлика дали процесот за признавање на независноста на Косово ќе заврши според планот на Марти Ахтисари или во меѓувреме ќе се пронајде некое привремено решение. Планот на УНХЦР содржи неколку сценарија, кои најмногу ја засегаат Србија, потоа и Црна Гора, каде се очекува да се исели неалбанското население. Но, тоа не значи дека и Македонија и другите земји во регионот ќе бидат имуни на овој "спектакуларен план" на меѓународните организации, кои во 2004 година паднаа на испитот, иако странските разузнавачки служби располагаа со информации за движењата и за активностите на екстремните албански елементи на Косово, кои се подготвувале за насилно протерување и чистење на преостанатото малцинство од покраината. Овој нацрт-план на "ме-

ѓународните хуманитарни организации", исто така, предвидува дека дел од неалбанското население од Косово ќе ја премине и македонско-косовската граница, а притоа ќе ги понесе само најнеопходните работи, како облека, нешто пари, добиток итн. Поради тајноста на нацрт-планот за бегалци од Косово некои аналитичари констатираат дека меѓународниот фактор придонесува за кршење на националните и на човековите права и слободи. Според нив, меѓународните организации се ставиле во улога на арбитри или политичари, кои ќе пишуваат нови страници од историјата на немирниот Балкан.

ВАРИЈАНТИ ЗА ИСЕЛУВАЊЕ

Во случај на независност на Косово, во период од две седмици, планот на ООН за евакуација на неалбанското население предвидува масовно иселување на околу 70.000 лица, кои би се упатиле кон централна Србија, "со тоа што

Д ПОКРАИНАТА ВО КАНЦИТЕ НА

дури 25.000 веднаш би тргнале на пат, по објавувањето на одлуката за независност".

Интерниот таен документ за итна евакуација на бегалци од Косово, кој е

година, со тоа што во меѓувреме бил испратен на доработка, бидејќи содржел одредени недостатоци.

"Во февруари 2006 г. кога со посредништво на ООН се покренати преговори

Србија и во Црна Гора", е наведено во планот, каде се додава дека во текот на преговорите за конечниот статус и со развојот на ситуацијата може да дојде до нова политичка нестабилност и граѓански немири на Косово, кои можат да предизвикаат натамошно раселување на малцинствата во Србија и во Црна Гора.

Истите извори наведуваат дека моментно на Косово малцинството брои 220.000 луѓе, од кои 124.000 се Срби. Профилот на населението е сличен на оној прв бран бегалци во Србија, односно бројот на жените или на мажите е изедначен, додека бројот на децата изнесува околу 30 отсто од вкупната бројка, а стари лица се 16 проценти од вкупниот број на малцинството на Косово.

"Во сценаријата" се разработени сите можности за масовни или помалку интензивни раселувања. Во случај на второто, "во Извештајот пишува дека би било најдобро она сценарио кое би содржело слабо движење на популацијата. Се претпоставува дека тоа би се одиграло во случај на политичко решавање, кое води во независност во рамките на постојните граници ('сце-

На 21 март 2004 година се погребани албанските деца, кои се удавиле во реката Ибар, а се сметаат за непосреден мотив за меѓуетничките судири меѓу Албанците и Србите на Косово. Овие немири предизвикале иселување на најмалку 3.600 Срби.

нарио 1'), но под претпоставка да нема насилна реакција.

Во овој случај се очекува дека популацијата, која би била во движење, би броела околу 57.000 лица, од кои 33.000 би дошле во Србија".

Но, доколку има масовно иселување, се претпоставува дека до него би дошло во случај ако се појави насилна реакција против српското малцинство. Во контекст на ова се очекува дека 70.000 лица би побарале заштита во Србија. Планот би се активирал во моментот кога во Србија би преминале неколку илјади лица, или близу 200 дневно. Меѓутоа, во документот се наведува дека овие претпоставки можеби нема да се остварат ако исходот од преговорите за статусот овозможи уредно заминување од територијата, вклучувајќи и продажба на имотот на оние кои не сакаат да останат на Косово, бидејќи новата политичка ситуација не им овозможува национална и културна егзистенција.

ЕПИЛОГ ОД НАСТАНИТЕ ВО 2004

"Од 16 до 22 март 2004 г. полицијата на Косово уапсила 163 лица осомничени за подметнување пожар, 'пљачкање', убиство и останати кривични дела, кои биле сторени за време на 'меѓуетничките' судири", изјави тогашниот портпарол на полицијата на ООН, Дерек Чепел.

Истиот извор наведува дека во судирите учествувале околу 51.000 лица, во 33 регистрирани случаи. Во судирите загинале 28 лица од двете етнички заедници, при што 870 биле повредени од нападите на Албанците на српските села и цркви. Напаѓачите спалиле или кренале во воздух 30 српски цркви, 11 цркви или манастири се оштетени, додека 286 куќи сосема се уништени и разурнати. Во инцидентите биле спалени 72 возила на ООН.

"ПРОТЕЖИРААТ ЕНОЦИД" ЗА ОД КОСОВО

БЕГАЛЦИ ВО НАТО БАЗА ВО ПРИШТИНА. ВО БЕГАЛСКОТО СТАМПЕДО НИКОЈ НЕ БЕШЕ ПОШТЕДЕН, И ДЕЦАТА, И СТАРЦИТЕ, И ЖИВОТНИТЕ

предложен од УНХЦР, детаљно ги опишува сите активности за прибирање и насочување на бегалците кон Србија или Црна Гора. Овој план работната група го претставила уште минатата

за одредување на конечниот статус на Косово, била донесена Одлука за развивање план за нов евентуален бран бегалци од неалбанско потекло, кој директно би влијаел за раселување во

ПОВЕЌЕ ОД 200 ЛИЦА ЗАГИНАА НА ДВЕТЕ СТРАНИ ВО МЕЃУЕТНИЧКИТЕ СУДИРИ НА КОСОВО ВО 2004 ГОДИНА

Во третиот дел се содржани главните претпоставки за решавање на новата бегалска криза, која би се појавила по прогласување независност на Косово. Овој дел повторно потсетува на најцрните проценки (33.000 лица, односно 70.000, при што само 25.000 веднаш би заминале за Србија).

Покрај овие податоци, во документот на УНХЦР се потенцира дека меѓу 6.000 и 12.000 лица би заминале за Црна Гора, од кои 50 отсто подоцна би преминале во Србија. Во ваква ситуација потребите за сместување би биле многу високи, дури 30 отсто од популацијата би била

На 19.3.2004 г. генералниот секретар на НАТО, Јап де Хоп Шефер, ги предупреди косовските Албанци оти грешат ако веруваат дека со организирано насилство можат од меѓународната заедница да го добијат она што го посакуваат. Србите, пак, ги повика да се воздржат од насилство.

на товар на државите, бидејќи во тој иницијален период ќе постои голема хуманитарна криза.

Во таа фаза, потребата за привремено сместување, во период од две седмици до еден месец би се однесувала за 10.000 лица во првото сценарио и во најлошиот случај 21.000.

На подолг период неопходно би било потребно сместување за 1.650 лица, односно за 35.000 во најлоша варијанта.

Овие проценки се врз база на информациите од егзодусот во 1999 г. кога 5 отсто од бегалците биле сместени во колективни центри.

Во планот за прифаќање на бегалците се наведува дека нивното заминување би се насочило кон општините, кои веќе згрижувале бегалци. Се очекува многу српски бегалци да патуваат со сопствен превоз, но за оние кои немаат таква можност би требало да се обезбеди транспорт.

ТРИ СЦЕНАРИЈА

Сценаријата за евакуација на бегалци се поврзани со три можни исходи за решавање на статусот на Косово:

1. Независност во постојните граници; а) вклучувајќи соединување на Митровица; б) автономни српски области под администрација на Косово.

2. Независност на Косово со поделба, што значи дека одредени области, како северното подрачје на Митровица, ќе останат под сопственост, односно под јурисдикција на Србија.

3. Територијална автономија за Косово во сегашни граници, во рамките на суверената држава Србија, но со одредени области кои би имале српска автономија (на пример, северните општини на Митровица, северот на Митровица и други области кои ќе се одредат на регионална основа).

Во сите варијанти планот го разработува проблемот на движењето на бегалците кон Србија и Црна Гора. Во тој случај ќе се активираат колективните центри за прифаќање бегалци. Во моментов, во документот се констатира дека слободни центри за прифаќање

бегалци има во општините Рашка, Куршумлија, Лесковац, Бујановац и Врање.

Во текот на март 2004 г. овие центри ги воделе Црвениот крст и локалните фондови, кои обезбедувале храна и помош за цивилното население. Притоа, се смета дека би можело да бидат достапни ограничени капацитети за преноќишта во Куршумлија и во Врање.

Во Црна Гора бегалците би можело да се сместат во прифатните центри во Беране, во Спортскиот центар, како и во фабриката за кристал во Рожај.

ПОРТИ ЗА ИЗЛЕГУВАЊЕ НА БЕГАЛЦИ

Во Србија, како точки за влегување или за излегување на бегалци, се наведени повеќе "порти". "Јариње", низ која населението "од Косовска Митровица до Рашка" би се упатило кон "Краљево, Крагуевац и на север". "Портата Мердаре" е предвидена за населението од Приштина и Подуево до Куршумлија, на патот кон Прокупље, Крагуевац, Ниш и на исток. Во сценарио за масовно заминување, најмалку 12.000 лица би го искористиле овој патен правец.

Низ "Туларе" би минале бегалци од Приштина до Медвеѓе, кои би се упатиле кон Лесковац и Ниш. Но, патот води низ планински предели, па поради тоа не би била конкретна излезна точка, бидејќи во зимските месеци тој правец тешко е прооден.

Следната порта "Кончуљ" е за населението од Гнилање, Косовска Митровица и Урошевац до Бујановац, а таа води кон Врање и на север.

Во случај на целосна независност, со насилство, се очекува дека низ оваа точка би можеле да поминат 25.000 лица, но ова подрачје е најчувствително, бидејќи пределот претежно е населен со етничко албанско население. Затоа би морало да се направат и посебни планови за српското население веднаш да се префрли од овие области.

Петта точка е "Мучибаба". Овој правец е за населението од Урошевац, Гнилање до Прешево, кое е на пат кон Бујановац, Врање и на север.

Меѓутоа, овој пат минува низ тешки планински предели и не би бил конкретна излезна точка, особено во зимски услови.

"Зубин поток" е шеста порта. Таа може да послужи за населението од Косовска Митровица до Рибарница, кое би се насочувало во правец на патот кон Нови Пазар и Рожај. Премини кон Црна Гора се означени "Чакор" и "Кула" за населението од Плав, од Рожај и од Мехов крш, како и за оние од Митровица.